

Posudek na bakalářskou práci Petra Kratochvíla

Téma: Eucharistický anarchismus: Politická teologie Williama T. Cavanaugha

Obor: Teologie křesťanských tradic

Bakalářská práce Petra Kratochvíla rozebírá pojetí těla v rámci politické teologie Williama T. Cavanaugha. Ukazuje, jak se jeho tři pohledy na tělo, jako lidské tělo, církev a eucharistii navzájem potkávají a ve svém průniku utvářejí to, co Cavanaugh nazývá eucharistický anarchismus, pro nás těžko srozumitelný pojem, který v rámci Cavanaughovi politické teologie utváří protiváhu absolutizujícímu státu uspořádaném na principech, které umožňují ničení života. Představuje takto v českém prostředí málo známého současného amerického teologa a diskusi, která se odehrává na pomezí mezi politickou a sakramentální teologií. Zároveň do této diskuse vstupuje a klade si otázku, zda Cavanaughův eucharistický anarchismus nabízí uspokojujivé možnosti pro sebe-pochopení církve a její role ve veřejném prostoru. Cavanaughův přístup pak doplňuje pojetím spásné paměti u Johana Baptisty Metzeho a Miroslava Volfa, kteří mu umožňují korigovat Cavanaughovu „spornou představu církve coby soudce státu, společnosti a politiky obecně“ (49 – el. verze).

Práce je rozdělena do šesti částí. V úvodu autor nejprve zeširoka (a stylem spíše esejisticky) načrtává vztah mezi politikou a náboženstvím od 17. století do 21. století, jehož různé podoby jsou přítomné na současné scéně, do níž situuje svůj příspěvek. Dále představuje cíl a postup své práce – na studiu a kritickém rozboru Cavanaughova díla ukázat „jaká je (a má být) role církve ve veřejném prostoru“, aby se vyhnula „vytlačení do soukromé sféry, které by vedlo k individualizaci vztahu s Bohem a k postupnému mizení křesťanské tradice“, ale i „nebezpečí příliš těsné vazby mezi politickými elitami a církví, jejímž důsledkem může být poplatnost církve převládající politické ideologii“ (11). První kapitola, „William T. Cavanaugh mezi politickou teologií a radikální ortodoxií“ pak zkoumá jak existenciální tak teologické vlivy. Autor zde na sebe bere nárok vysoce přesahující možnosti bakalářské práce – totiž na malém prostoru vystihnout komplexní vztahy mezi Barthovou dialektickou teologií, Milbankovou a Cavanaughovou radikální orthodoxy (jejíž pojetí se ne vždy překrývá), kontinentální politickou teologií představovanou Metzem a teologií naděje představovanou Moltmannem a v neposlední řadě mnohaproudou latinskoamerickou teologií osvobození. Zajisté má pravdu v tom, že u Cavanaugha můžeme najít všechny tyto vlivy – jejich hodnocení a přejímání zkreslených hodnocení od jiných autorů (např. pozn.29, 41) ovšem tvoří slabinu této kapitoly. Druhá kapitola, „Tělo jako Cavanaughův ústřední teologický koncept“, je již mnohem zaměřenější. Sleduje jak Cavanaughova práce s trojím pochopením těla ovlivňuje jeho eklesiologickou pozici. Zvláštní

pozornost je tu věnována Cavanaughově pojednání o situaci v Pinochetově Chile, kde se církev dokázala zastat mučených a pronásledovaných. Zde by bylo zajímavé srovnat Cavanaughovo čtení chilské situace s dalšími, zejména místními prameny (ale takové zkoumání by samozřejmě vysoce převyšovalo možnosti bakalářské práce). Třetí kapitola, „Kritická diskuse“, ač pozitivně hodnotí Cavanaughovu tvořivou práci s teologií těla, zároveň problematizuje jeho příliš polarizované vidění vztahu mezi násilným státem a spravedlivou církví. Autor zde využívá svých znalostí z oblasti politologie, ale zároveň je (obdobně jako Cavanaugh) konfrontován s problémem, že latinskoamerické politické dějiny se vymykají evropskému vývoji od premoderny k modernímu a postmodernímu státu. Otázka, zda můžeme – nebo spíše proč nemůžeme např. v Chile mluvit o moderním státě (v evropském slova smyslu) by vydala na samostatnou zajímavou studii. Čtvrtá kapitola, „Nebezpečná paměť a umění zapomínat jako korektivy Cavanaughovy politické teologie“, diskusi rozšiřuje a ukazuje na možnosti, jak překonat Cavanaughovo polarizované vidění státu a církve. V závěru autor velmi pěkným a vyhraněným způsobem vyslovuje, jak Metzovo kritické pojetí církve jako té, která si musí připomínat také svá selhání, doplňuje Cavanaughovo pojetí, kde „nejniternějším posláním církve je být majákem Kristovy spravedlnosti v bouři bezpráví a utrpení“, vytvářet „společenství soustředěné kolem Krista, které je (nebo alespoň má být) inkluzivní: přijímá všechny lidi a přijímá člověka v jeho celku, se všemi dimenzemi jeho bytí, včetně dimenze tělesné“ (55). Obdobně Volfův důraz na to, abychom si pamatovali správně (tedy ani ne sadisticky ani ne masochisticky) obohacuje obě předchozí pojetí o pamatování směrem k odpuštění a tedy také směrem k vzdávání se lpění na nespravedlnostech spáchaných mnou i druhými, církví i státem. Práce je zakončena čtyřstránkovou bibliografií, která zahrnuje převážně cizojazyčné zdroje.

Přes otázky a výhrady, které jsem v posudku uvedla, se domnívám, že se jedná o mimořádně přínosnou bakalářskou práci a doporučuji její hodnocení stupněm A.

V Praze, 13.9. 2010

Doc. Ivana Noble